

AMERIKA

SDZ, str. 62, 63, 64, 65

Amerika - definicija

- Amerika je ime velike kopnine, ki leži na zahodni poluti, med Atlantskim oceanom na vzhodu in Tihim oceanom na zahodu.

Naravnogeografsko jo delimo na **Severno Ameriko** in **Južno Ameriko**, povezuje pa ju ozek pas kopnega, ki ga imenujemo **Srednja Amerika**.

- prepiši

Kako je Amerika za Evropejce postala novi svet

SDZ. Str. 62

Preberi odstavek in odgovori na vprašanja. Odgovora zapiši v zvezek.

1. Kdo in kdaj je odkril Ameriko?
2. Kaj pomenita oznaki **novi in stari svet**?

preberi

Celino je odkril leta 1492 Krištof Kolumb.

Iz Kolumbovega otroštva in mladosti ni znanega prav veliko. Bil je iz Genove. Živel je v Portugalski, kjer ga je florentinski učenjak Paolo Toscanelli navdušil nad iskanjem zahodne - krajše pomorske poti do Indije.

Tako je konec 15. in v začetku 16. stoletja v upanju, da bo našel morsko pot do Indije, kar štirikrat obplul Ameriko.

Španska kraljica Isabela in kralj Ferdinand sta mu ponudila tri ladje: Pinto, Nino in Santa Marijo. Z devetdesetčlansko posadko je Kolumb, **17. aprila 1492**, odjadril iz pristanišča Palos.

Plul je mimo Karibskega otočja in 12. oktobra zjutraj, istega leta, pristal na Bahamskem otoku San Salvador in ga v imenu Španije, prepričan da je v južni Aziji, zavzel. Od tod so odpluli na severno obalo Kube, kjer so Španci, kot prvi Evropejci, **spoznali koruzo, tobak in sladki krompir.**

Poveljujoča ladja Santa Marija pa je nasedla na Haitiju, zakar se ji je bilo potrebno odreči. Pred odhodom je, 25. decembra 1492, na Haitiju ustanovil prvo špansko naselbino - Fort Novidad in v njej pustil 38 mož posadke. Vračal se je mimo Azorskih otokov in 15. marca 1493 priplul v Palos. V Ameriko se je v naslednjih letih vrnil še trikrat.

preberi

Celina je dobila ime po italijanskem raziskovalcu **Amerigu Vespucciju** (1454-1512), ki je na svojih treh potovanjih preko Atlantika raziskal del vzhodnih obal Amerike. Zaradi dejstva, da Evropejcem ta celina ni bila poznana, jo je Vespucci imenoval Novi svet.

preberi

Latinska Amerika in Angloamerika

- Španci in Portugalci so postopoma zasedli večji del Srednje in Južne Amerike, vsilili svojo oblast in uvedli polvfevdalno družbeno ureditev. Zemljišča so organizirali v veleposestva, na katerih so morali delati staroselci, kasneje pa tudi iz Afrike pripeljani sužnji. Kot jezik sta se vse bolj uveljavljala španščina in portugalščina, ki obe izvirata iz latinščine, zato imenujemo Srednjo in Južno Ameriko tudi **Latinska Amerika**.

- V Severno Ameriko se je na začetku priseljevalo veliko Angležev, zato je angleški jezik postal osnova za sporazumevanje med številnimi kasnejšimi priseljenci. Zaradi tega imenujemo Severno Ameriko tudi **Angloamerika**.

Lega in delitev na dve ali tri Amerike

Zapis naslova

Preberi SDZ str. 62

Prepiši tabelo

Podobnosti med SEVERNO IN JUŽNO AMERIKO

preberi str. 62

podobnosti	razlike
OBLIKA TRIKOTNIKA	PODNEBJE
RELIEFNA IZOBLIKOVANOST	RASTJE
NARAVNA BOGASTVA	PRST
NASELJEVANJE EVROPEJCEV	KULTURNE ZNAČILNOSTI
	GOSPODARSKA USMERJENOST

prepiši

(Krištof Kolumb – 1492, Amerigo Vespucci)

NOVI SVET

AMERIKA

SEVERNA

SREDNJA

JUŽNA

(Ameriško Sredozemlje)

OŽINA TEHUANTEPEK

OŽINA PANAMA

ANGLOAMERIKA

(NASELILI ANGLEŽI,
ZDA in KANADA)

LATINSKA AMERIKA

(NASELILI ŠPANCI IN
PORTUGALCI)

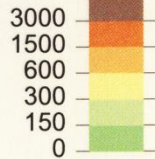

Meje Srednje Amerike

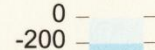
Srednja Amerika

— državna meja

NADMORSKA VIŠINA metri

GLOBALINA

Srednja Amerika povezuje Severno in Južno Ameriko s širokim pasom kopna in verigo otokov, v dolžini 4000 km. Kateri dve glavni morji se zajedata v Srednjo Ameriko? (Mehiški zaliv, Karibsko morje)

Tikal, Gvatemala: Majevsko mesto, zgrajeno med letoma 600–900, zapuščeno okrog leta 1150. Odkrito je bilo v deževnem gozdu v dvajsetih letih tega stoletja. V Srednji Ameriki je veliko porušenih naselbin, podobnih Tikalu. Uničile so jih ekološko pogojene katastrofe pred prihodom Kolumba. Uničile so jih zaradi intenzivnega kmetovanja hitro izčrpala in ni mogla preživeti takratnih ljudstev, ki so bila odvisna od kmetovanja. Civilizacije so na hitro izumrle, razvaline pa pričajo o njihovi razvitosti. Nekatere zgradbe so visoke do 70 m.

NORTH AMERICA

BERINGO
V PRELIV

BERINGO
V PRELIV

»Beringov preliv je Perzijski zaliv prihodnosti«

Kaj štejemo pod Latinsko Ameriko?

Srednja Amerika

Amerika IX 1

6 Pol, XII-3

S kulturnega vidika je Srednja Amerika del Latinske Amerike, ki združuje 33 držav. Večina ljudi govori enega od romanskih jezikov - španščino, portugalščino ali francoščino.

Značilnosti SREDNJE AMERIKE

OZEK PAS KOPNEGA

OTOKI V KARIBSKEM MORJU

MEHIKA

prepiši

naloga

Preberi snov v SDZ in v tem dokumentu.

V zvezek odgovori na vprašanja (ta dokument in SDZ str. 65)

Prepiši označene strani v zvezek.

Reši nalogi na str. 64, vaja 28 in vaja 29.

Pri **nalogi 28 dopiši** v karto še: Beringov preliv,
ožina Tehuantepek
ožina Panama.

Ponovi pojme in povzetek na str. 65.

Za zaključek reši naloge na spletni strani

<https://eucbeniki.sio.si/geo8/2580/index.html>

(slike prikazujejo katere strani so za to nalogo)

UVOD

Ameriko sestavljata celini Severna in Južna Amerika, ki ju med seboj povezuje ozek pas kopnega - Srednja Amerika. Celini sta različni, še posebej je ta razloček viden v družbenih dejavnih, še posebej v prebivalstvu in gospodarstvu. Zato, da bi upoštevali tudi družbeni vidik, Ameriko delijo tudi na **Angloameriko** (Severna Amerika) in **Latinsko Ameriko** (Srednja in Južna Amerika).

Znanstveniki se še vedno ukvarjajo z vprašanjem, kdo je odkril Ameriko. Uradno priznana trditve je, da jo je odkril **Kristof Kolumb** leta 1492. V različni literaturi piše, da so pred Kolumbom Ameriko odkrili že Vikingi. Resnica pa je, da je bila Amerika že davno odkrita, le Evropejo niso vedeli zanjo.

Kristof Kolumb

Srednja Amerika

Kateroga leta je Kristof Kolumb odkril Ameriko?

Kolikokrat je Kolumb potoval v Ameriko? krat.

Na katerem otoku je Kolumb najprej pristal na prvem potovanju? Na otoku

Na katerem potovanju je Kolumb zares prispejal na celino? Na .

Preveri

Legla Ameriko na zemljevidu sveta

Kristofu Kolumbu so sledili številni raziskovalci, predvsem iz Španije, Portugalske, Velike Britanije in Francije. Prva naroda sta se usmerila v Srednjo in Južno Ameriko, Velika Britanija in Francija sta raziskovali Severno Ameriko. Sprehodi se po gumbih pod sliko.

LEGA AMERIKE

Severna in Južna Amerika sta tretja oziroma četrta celina po velikosti. Severna Amerika je na **severni polobli**. Prek Južne Amerike poteka ekvator. Večina Južne Amerike je na **južni polobli**. Sta edini celini, ki sta v celoti na **zahodni polobli**. Na severu se Amerika približa Aziji, na jugu pa Antarktiki.

S pomočjo zemljevida poišči oceane, morja in zalive, ki obdajajo Severno in Južno Ameriko, in dopolni spodnje besedilo:

Na zahodu ju od Azije in Avstralije loči oz. Tih ocean.

Na severu je morje.

Na vzhodu ju od Evrope in Afrike loči oz. Atlantski ocean.

Med Severno in Južno Ameriko sta morje in zaliv.

S pomočjo namiznega zemljevida in geografskega koordinatnega sistema določi najbolj severno točko Severne Amerike in najbolj južno točko Južne Amerike.

SEVER: Približno ° s z š.

JUŽ: Približno ° j z š.

Preveri

Glede na pridobljene podatke razmisli, v katerih toplotnih pasovih sta Amerika.

Odgovor

Prebreri besedilo in dopolni manjkajoče besede. Vpiši besedo in ne število.

Severna Amerika je po velikosti celina.

Južna Amerika je celina po velikosti.

Če bi obe Ameriki vzeli kot celoto, bi to bila največja celina na Zemlji.

Preveri

DELITEV AMERIKE

Amerika je skupno ime za dve celini, ki ju povezuje ozek pas kopnega. Ameriko sestavljata **Severna** in **Južna Amerika**, ki ju ločuje najžoji del kopnega v Panami.

Zaradi velikih družbenih razlik Severno Ameriko pogosto delimo na Severno in **Srednjo Ameriko**. V tem primeru je Amerika razdeljena na tri enote: **Severna**, **Srednja** in **Južna Amerika**.

Srednja Amerika, ki jo nekateri pomenjujejo tudi Medmorska Amerika, je po družbenih značilnostih podobna Južni Ameriki, saj so obe kolonizirali Španci in Portugalsci. Zato Srednjo in Južno Ameriko skupaj imenujemo tudi **Latinska Amerika**, saj španščina in portugalsčina izhajata iz latinščine. Na podlagi jezika kolonizatorjev Severno Ameriko imenujemo **Angloameriko**, saj je angleški jezik posledica angleških osvajačev. Izjema so francosko govoreči prebivalci v vzhodnem delu Kanade.

Ali veš?

Na obe Ameriki je ves čas imela velik vpliv Evropa. Razmisli, kako.

Odgovori

Če pravilno premečeš črke, boš dobil ime pomorščaka, ki je prvi raziskoval ameriške obale.

K F Š M L O T B R K O I U

Preveri Pomoz Početi

POVZETEK

Splošno velja, da je celino Ameriko odkril **Kristof Kolumb** leta 1492. Kljub temu nekateri primat pripisujejo **Vikingom**. Ne glede na to, kaj pravi zgodovina, pa je bil Kristof Kolumb, kljub štrinkratnemu potovanju na zahod, do svoje smrti prepričan, da je odkril zahodno pol do Indije.

Amerika je na zahodni polobli. Na severu se Aljaska močno približa Aziji, na jugu pa je Ognjena zemlja zadržna ladjiska postojanka na poti na Antarktiko. Ameriko obdajata Tih in Atlantski ocean.

Če upoštevamo **geografsko lego**, Ameriko delimo na Severno in Južno Ameriko. Meja med njima je na najožjem delu države Panama. Na podlagi fizičnih značilnosti Ameriko delimo na Severno, Srednjo in Južno Ameriko. Za Srednjo Ameriko štejemo ožji pas kopnega med obema celinama.

Glede na prebivalstvo in gospodarstvo Ameriko delimo na **Angloameriko** in **Latinsko Ameriko**. K prvi štejemo ZDA in Kanado, vse ostale države pa spadajo v Latinsko Ameriko.

Kolumbova ladja Santa Maria

Kolumbovo izkrcanje

Amerigo Vesputti